

המפקד פרק שלישי

בבא מציעא

מ"א.

עין משפט נר מצוה

עז א מיי פ"ד מלהכות
גביה ה' י ועי'
השמות וממ"ט סג עין
עז מור ש"ט ח"ט פי שנה
ספיק א וספיק ב וע"ש:
ע"ב ב מיי פ"ז מהל'
שאלה ופוקדן הלכה
ט סג עין פט טו"ש
ח"ט פי ר"כ ספיק ו'
ע"ב ג מיי פ"ג מהל'
גולה ה' יא סג
עין פט טו"ש ח"ט פי
ר"כ ספיק א'
ד מיי פ"ג מהל'
סדירות ה' ח סג
עין פט טו"ש ח"ט פי
ג ספיק י':

רבינו הגאון (המשך)
משנתנו זו המפקד הבית
אצל חבירו וכו' ויעמידה
א' אליבא דר' ישמעאל
א' אליבא דר' עקיבא
סיפא ורישא בחד תנא
אני מוליך לו כליו אחירו
לבות המוציא כי הוא כמו
רב ואני תלמיד שבנצטתי
משמשו בתלמוד לרב.
ובא רב יעקב בר אבא
לאוקמה למתני' בגוילה
על מנת לגולה. ורב נתן
בר יעקב מוקמה בגוילה
על מנת לשלח בה יד
וכוה ר' ישמעאל. ודחה
רב ששת טעם שניהם
ואמר מידו בבתי' קתני
נטלה דלישמעין נטלה
לגולה או לשלח בה יד
טלטלה קתני ואין בלשון
טלטול לא לשון גוילה ולא
שילוח בה יד. אלא אמר
וטבר הוא תנא שואל שלא
מדת בעלים גזלן הו'
וכוה ר' ישמעאל היא
וסיפא שהניחה במקום
שאינה מקומה לפיכך תנן
לצרכו חיוב. ור' יוחנן
אמר סיפא ר' עקיבא היא
כי הניחה במקום שנטלה
ואפ"כ צריך דעת
בעלים כר' עקיבא וכוון
שלא ידעו בה הבעלים
החזיריה למקומה לפיכך
לצרכו חיוב. ואומר רב
אמר שליחות יד צריכה
חסרון. מדותניא רועה
שהיה רועה עדרו ובא
זאב וטרף ארז ודרס פטור
פי' פטור הוא כי שובר
הוא ושובר פטור מן
האונסין. ואם הניח מקלו
או תרמילו עליה פי'
בין שנמשש בה כאילו
גולה וחייב באונסיה.
ואקשי' עליה. ואוקמה
רב בעודו עליה מקלו
והתרמילו. ואמר' הוא לא
משכח ופרק רב כגון
שהכישא במקלו ורצתה
לפניו. דייקי' מדלא קתני
ההניח בקול אלא הכישה
במקל וה"ש שהכישא
במקל וזו היתה דהיינו
חיסרה ואפ"כ חייב ש"מ
דרב הוא דאמר שליחות
יד צריכה חסרון ואם אין
שם חסרון פטור באונסיה
ולוי אמר שליחות יד אינה
צריכה חסרון מאי טעמא.
אמר ר' יוחנן משום ר' יוסי
בר נהוראי דהכישא שליחות
יד האמורה בשומר חנם
משליחות יד האמורה
בשומר שבר כלומר שומר
חנם דינו קל ושומר שבר
דינו חמור שחייב בגביה
ואביהו ואם שומר חנם
שדיונו קל חייב בו שליחות
יד שומר שבר לא כל שכן
שליחות יד בכל חסרון

א"ר רבי ישמעאל אפילו יחדו נמי. ולא"ת מנ"ל י"ל מדנקט טלה
וסלע דקמס טלה לא יחד לו מקום אלא הולך ממרעה
למרעה וקמס סלע יחדו לו מקום כמים וגם כים יחדו לו מקום
בתיבה ולכן פריך נמי כסמון לר"ע אפילו לא יחדו נמי:
שנמלה והגביהה ע"מ צנוניה
בז'. והיינו חסרון
שהכל גזל ונטל לצורך עצמו:
שנמלה ע"מ לשלוח בה יד.
פי' ליתול מקמט אע"פ
שלא נטל אותה מקמט חייב ככולה
דלמחר בשלהי פריך (דף מד.) לא
נטל נטל ממש אלא כיוון שהגביה
ליתול אע"פ שלא נטל אצל למ"ד ע"מ
לגולה דבעי חסרון אם הגביה ליתול
קמט אינו חייב עד שיטול המקמט
כיון דבעי חסרון וקשה דבשלהי
פריך קאמר אפי' למ"ד בעי חסרון
מודה בחבית אם הגביהה אע"פ שלא
נטל חייב דניחא ליה דמיהו כולה
בסיס להאי רביעיית ומתני' בחבית
איירי ויש לומר דמתני' איירי אפילו
בשמן דלא מנטר פורתא אגב האמר:
ובא וטרף. צעטת משלחת
ואביה ורבי יהודה היא
דלמך ואז אחד אונס צפ' הפועלים
(לקמן 97 ע"ג): **הא** שקצינו.
לרבי ישמעאל פריך דלמך לא בעינן
דעת צעלים כפרשי': **הא** לא
משיכה. דאע"ג דעודן עליה לא
קיימא ברשותיה להחמיצו צאונסיה
עד שימנע דלמך צמתני' (לקמן
97 ע"ג): הטה את החבית ונטל ממנה
רביעיית אינו חייב אלא דמי רביעיית
כיון דלא הגביה את החבית ומשני
שהניח מקלו ותרמילו עליה כל כך
צחוק עד שרמסה לפניו:
דיקא נמי דקתני שהכישא. ולא"ת
צפ"ק דקדושין (97 ע"ג):
תניא או שהכישא צמק ורמסה לפניו
דלקרי משיכה ולא הוא הכחשה
ו"ל דהסת' דלדס נכרי לקמה ואינה
מכירתו דצדורו שיך למיתני הכישה
אזל הכ' דליירי צדועה שהצמחה
מכירתו ואזלה מממת דבורו לא
שיך למיתני שהכישא:
לומר

א"ר רבי ישמעאל אפילו יחדו נמי. ולא"ת מנ"ל י"ל מדנקט טלה
וסלע דקמס טלה לא יחד לו מקום אלא הולך ממרעה
למרעה וקמס סלע יחדו לו מקום כמים וגם כים יחדו לו מקום
בתיבה ולכן פריך נמי כסמון לר"ע אפילו לא יחדו נמי:
שנמלה והגביהה ע"מ צנוניה
בז'. והיינו חסרון
שהכל גזל ונטל לצורך עצמו:
שנמלה ע"מ לשלוח בה יד.
פי' ליתול מקמט אע"פ
שלא נטל אותה מקמט חייב ככולה
דלמחר בשלהי פריך (דף מד.) לא
נטל נטל ממש אלא כיוון שהגביה
ליתול אע"פ שלא נטל אצל למ"ד ע"מ
לגולה דבעי חסרון אם הגביה ליתול
קמט אינו חייב עד שיטול המקמט
כיון דבעי חסרון וקשה דבשלהי
פריך קאמר אפי' למ"ד בעי חסרון
מודה בחבית אם הגביהה אע"פ שלא
נטל חייב דניחא ליה דמיהו כולה
בסיס להאי רביעיית ומתני' בחבית
איירי ויש לומר דמתני' איירי אפילו
בשמן דלא מנטר פורתא אגב האמר:
ובא וטרף. צעטת משלחת
ואביה ורבי יהודה היא
דלמך ואז אחד אונס צפ' הפועלים
(לקמן 97 ע"ג): **הא** שקצינו.
לרבי ישמעאל פריך דלמך לא בעינן
דעת צעלים כפרשי': **הא** לא
משיכה. דאע"ג דעודן עליה לא
קיימא ברשותיה להחמיצו צאונסיה
עד שימנע דלמך צמתני' (לקמן
97 ע"ג): הטה את החבית ונטל ממנה
רביעיית אינו חייב אלא דמי רביעיית
כיון דלא הגביה את החבית ומשני
שהניח מקלו ותרמילו עליה כל כך
צחוק עד שרמסה לפניו:
דיקא נמי דקתני שהכישא. ולא"ת
צפ"ק דקדושין (97 ע"ג):
תניא או שהכישא צמק ורמסה לפניו
דלקרי משיכה ולא הוא הכחשה
ו"ל דהסת' דלדס נכרי לקמה ואינה
מכירתו דצדורו שיך למיתני הכישה
אזל הכ' דליירי צדועה שהצמחה
מכירתו ואזלה מממת דבורו לא
שיך למיתני שהכישא:
לומר

לריך דעת צעלים. ואם לא הודיעם חייב צאונסיהם אם מת או
נגנב דמדסקליה קם ליה ברשותיה והשצה בלא ידיעה לאו השצה
היא: **דמקומה היא.** וכיון דצאוהו מקום החזירה חזרה גמורה
היא: **אחאן לר"ע.** מירוחא הוא: **סרגמה רבי יעקב.** דמיקו כולה
כחד תנא ובתיא טעמי. רישא שהחזירה
למקומה דכל מקום החזירה מקומה
היא דהא לא יחדו לה מקום וסיפא
שהחזירה למקום שאינה מקומה
כדמסיים צמקמא. דהא דמסקינן
בסיומא וסיפא שהניחה צמקום
שאינה מקומה אחרתא דכולהו קאי
אדר' יעקב ואדר' נתן ואדרז
ששם ומשום דהניחה חוץ למקומה
לא הויא חזרה וכגון שנטלו ממחלה
על מנת לגולה והיינו לזכרו דמתניתין
דלילו לשאלה צמלמא ולתשמיש כיון
דלאו גוילה הוא סגי לה בהשצה כל
דכו וכל מקום שהניחה פטור
צאונסין אצל משום דגוילה הויא
ובגוילה כתיב והשיצו זה שהניחה
למקום שלא יחדו לה צעלים לא הויא
השצה: ור' נתן סרגמה. דלפילו
לא נטלה על מנת לגולה כו' אלא
על מנת לשלוח בה יד וליתול מקמטה
ולא נטל אפ"ה קמה ליה ברשותיה
כולה והויא לה גוילה ובעיה השצה
וצמקום שאינו מקומה לאו השצה
היא. ורז ששם לא צדיק ליתסימו
לתירוציהו ואתקף מידי נטלה קתני
כו' ומיהו סיומא דמילתא דמסקנא
וסיפא שהניחה צמקום שאינו מקומה
אכולהו קאי: **שליחה יד.** שחייבו
הכמוז עליו אפילו נאכסה כדכתיב
(שמות כג) ומת או נשבר או נשצה
[וגו'] שצועת ה' תהיה צין שיהסס
אם לא שלח ידו וגו' דמשמע ה'
שלח נחמיצו שוב צמיתתה וצבציתתה:
צריכה חסרון. לא הוי שליחות יד
להעמידה ברשותא אלא א"כ חסרה:
מידי נטלה קתני. דמשמע שנטלה
לעצמו: **טעלטה קתני.** למשמע
צעלמא משמע לזכרו דמתני': אלא
כגון טעלטה להביא עליה גוזלות.
לעלות עליה כדרך סולס ליתול
גוזלות מקן גבוה ואפ"ה הויא גוילה
למיקס ברשותיה עד דעביד השצה
דקסדר שואל שלא מדעת צעלים
גזלן הוא: **וכולה ר' ישמעאל היא.**
אשנינויאל דכולהו קאי אדר' יעקב
ואדר' נתן ואדרז ששם: וסיפא
שהניחה צמקום שאינה מקומה.
אזל רישא כל מקום שהניחה מקומה
הוא: ור' יוחנן. דלמך לעיל מאן
דמתרגס לי כו': **הניחה צמקומה**
משמע. הלכך לאו מיתוקמא ° כרבי

ישמעאל: **שליחה יד.** שחייבו הכמוז
שלח נחמיצו שוב צמיתתה וצבציתתה:
צריכה חסרון. ול זמן שלא חסרה לא קמה ברשותיה להחמיצו צאונסיה: **ואז.** טורף. נושא הטרף
לחורו: **ארי.** אינו טורפה אלא דורס צמקומה ואכולה: **פטור.** דאונסין גינהו. ואי משום דהניח עדרו ופשיעה היא מוקמינן לה דעל
צעדנא דעילוי אינשי דלמרינן בהסוכר את הפועלים (לקמן 95): א"כ דשמע קול אריה ועל: **הא** שקלינהו. ואי נמי שליחות יד חשיבא א
הדר אהדרה כשנטלו הימנו ואנן מוקמינן לעיל ° סמס מתני' כרבי ישמעאל דאין לריך דעת צעלים: **הא** לא משכח. בשליחות יד כדי
לקנותה ומנטולתין אינן קנינן אלא צמיתתה לא צמקא ולא לענין גזל ולא לענין שליחות יד דמתני' (לקמן 97 ע"ג): הטה את החבית
ונטל ממנה רביעיית יין אין משלם אלא רביעיית אלמא צעין דליקנייה כו': **ואמר רב** שמואל גרסינן: **שהכישא צמקל.** כשנתנו עליה
ורמסה או היא משיכה משעקרה יד ורגל על ידו: **והא** לא חסרה. לאו פירכא היא אלא מסקנא וסיומא הוא למילתא דלמך חסמיים
דכד הוא דלמך אין צריכה חסרון מדשני רב למתניתין משום דהכישא ורמסה לפניו. ואי קשיא דלמך הא דהניח מקלו ותרמילו ורביעיית
לאו משום שליחות יד הוא דליבעי חסרון אלא משום שואל שלא מדעת הוא כו'. והוא דלעיל דחבית לא הא דכי אמרינן צאונסין
שאלה שלא מדעת דכבר שאינו כחש וחסר מחמת מלאכה אצל צעלי חיים המכחישים מחמת מלאכה חתלתו שליחות יד היא:
שהכישא. בהכחשו דהיינו חסרון: **דיקא נמי.** דהכחשה קאמר רב מדנקט הכשת מקל דמכה חוקה היא: **ומדרב סבז** צריכה חסרון.
דהא דייקנן מדנקט מקל: לוי. בר פלוגמיה סבז אין צריכה חסרון: **משונה שליחות יד כו'.** כלומר אינה דומה לזו שזו נאמרה
לצורך ולא משמעת אלא בחסרון אצל של שומר שבר נאמרה שלא לצורך משמעת שבה אלא לדרשה וללמד שאינה צריכה חסרון:

רשאי ר' ישמעאל וסיפא ר' עקיבא. אמר ר' יוחנן מאן דמתרגס ליה חבית אליבא דחד תנא וכר' פי' אמר ר' יוחנן מי שפירש לי שחייב אם שלח בו יד למה כתב עוד שליחות יד בשומר שבר אלא ללמד שפיי